

FOLKET UTEN FRYKT

Redaktør Bergt Jørneck, som i 13 måneder har oppholdt seg her i landet som korrespondent for Tidningarnes Telegrambyrå, men som ble utvist etter sin omtale av hendelsene i kasernen på Majerstien om morgenen den 16. august, har på Norstedts forlag i Stockholm utgitt en bok med tittelen "Folket uten frykten". Att det materielle som Jørneck ikke hadde den riggeste utsikt til å benytte mens han var korrespondent - hvis han da ønsket fortsatt oppholdstillatelse - har han nå sølet i denne boken, som er en usminket rapportasje "bakom den norske stålvalen".

Med sin stille, ordknappe og sene mentalitet er det norske folk noe enestående også når det gjelder å være uten frykt, konstaterer forfatteren. Men deres mot består ikke i dødsristighet og skyldes ikke skyldighet eller tilkynndighet. Hver eneste nordmann vet hva det vil si å bli tatt av tyskerne. Han kjenner Gestapo. Han kjenner de Wehrmacht. Han kjenner til nazismen og nazistene og den desperate sjøisme langt ut over det troliges og utroliges grenser som kan presteres av de verste av dem alle. (rol) av de som har ferridd sitt eget levd og folk. Det som tar mest på i den daglige terroren er uvissheten, heter det videre. Idag gr jeg fri, men imorgen blir det kanskje min tur til å føres til "Terassen" eller konsentrasjonsleiren. Den tanke kan ikke selv den mest ferstiklige friggjøre seg helt fra. Erfaringen har også vist at han gjør klokkest i å tenke slik.

Det viktigste er imidlertid ikke å være redd. Å leve i stadig frykt klarer ingen i langden å holde ut. - dette er bare grunn for Norges stille kamp mot undertrykkelsen. "De har ikke kommet noen vei med oss hittil" sier nordmennene, "og det gjør de heller ikke i den tiden som gjenstår til DAGEN kommer. Hvis våre venner på den andre siden av grensen med det".

De mest skremmende bilder gir forfatteren av mennene, unger og ministerpresidenten, det parti som kalles det statsberende og hvis medlems-tall ikke engang når opp i tre prosent av det norske folk. De vet selv at de er hatede menn. En av de mest forhatte er politiminister en, Jens Lie, som forfatteren fikk anledning til å treffe tre ganger. Derimot lyktes det ham aldri å få foretrede for Quisling, "som lite tycker om svenske journaliststær". Siste gang Jørneck så Lie, var en uke før de voldsomme hendelsene i midten av august i år, da politifullmektig Ellifsen ble henrettet. Lie led av sumpfeber, som han hadde pådratt seg ved fro (ble) i øst. Han kunne ikke sitte stille mer enn et lite øyeblikk ad gangen. Rastløs gikk han opp og ned i sitt arbeidsværelse. Han var høyred i ansiktet, svetten perlet på pannen og hendene levaget seg nervøst. Det uhyggeligste ved ham var imidlertid blikket. Det var på en gang flakkende, fanatisk, lumskt, hatsk og sadistisk.

Et opprivende kapittel er skildringen av en rettsak i august forrige år, da den tyske politidomsoldatene fem nordmenn til døden for sabotasje og illegal virksomhet til beste for fienden. Jørneck kom med ved en misforståelse - det var ellers bare NS-journalister som skulle få overvære forhørene. På langbenker i rettsalen satt de 8 anklagede, Tenkt sammen med håndjern to og to. Etter rettens oppfatning var de kommunister, men selv en de at de hadde handlet ut fra patriotiske motiver. Den ene av dem hadde erkjent at han hadde drept en norsk politimann med et pistolskudd i nakken. Hvorfor? Jo, fordi politimannen var en kjent angiver og sadist, som uten skruler plaget og pinte utallige av sine egne landsmenn. Anklageren nekte påstand om dødsstraff for seks av dem. Hvorledes vil de anklagede reagere? De satt fortsatt stille og behersket, men de pustet tungt. Den unge mann som satt nærmest forfatteren tok opp lømmetørkla det med sin ledige hånd og tørket svetten bort fra pannen. Den andre hånden var lenket. Bakfetter avsæss dommen. På tysk. Det var forferdelig å se på de anklagede hvorledes de anstrengte seg for å oppfatte hva som ble sagt. En ung fange fikk

fem års tukthus. Han falt sammen og gråt. Sidekameraten som ble dømt til døden vendte bare hodet og betraktet ham. - Det tok lang tid innom jeg ble meg selv igjen etter denne opprivende tragedie, sier forfatteren. Mange detaljer husker jeg ikke lenger, men uttrykkene i de dødsdømtes ansikter glømmer jeg aldri.

Jørnecks bok, heter det i en svensk anmeldelse, er et tversnitt gjennom norsk liv idag. Den er et levende vidnesbyrd om et folk som sogner under det, men hvis ånd er ubrutt, - en i ukuelig trods sammensveiset nasjon, som bare venter på den store dag da NORGE ATTER BLIR FRITT! Boken må leses av enhver svenske, slutter anmeldelsen.

DE ALLIERTE har nå opprettet et felles informasjonsbyrå - United Nations Information Office (UNIO). Følgende land er representert: Australia, Belgia, det kjempende Frankrike, De Forenede Stater, Hellas, Jugoslavia, China, Luxemburg, Nederland, Norge, Polen, Storbritannia, Syd-Afrika og Tsjekkoslovakiet.

STATSRÅD ANDERS FRITHAGEN, som er norsk representant i UNRRC, de alliertes hjelpe- og gjenoppbygningsadministrasjon, er blitt valgt til visepresident i den komite som skal hjelpe personer i Europa tilbake til deres hjemland etter krigen. Organisasjonen har under arbeid omfattende planer for hjelp med levnedsmidler til nødhjelpede deler av Europa. Det er besluttet at mødre og småbarn skal få hjelp først hvis forholdene ikke med engang tillater hjelp for alle.

DEN SPANISKE REGERING, eller i hvert fall utenriksministeren, sendte for kort tid siden et hilsmingstelegram til Filippinens nye president Laurel, da Filippinens fulle selvstendighet ble proklamert av japanerne. USA's regjering erkjente seg meget misforlyrd med dette, og den spanske regjering har derfor nå forklart seg om telegrammet. Dette var ment som en høflighet bare, og var på ingen måte å betrakte som noen spansk anerkjennelse av den nye tingenes tilstand på Filippinene, heter det i regjeringen. USA's ambassadør i Madrid har latt meddele et hans regjering hermed regner på å forklart og ute av verden.

DET GJÆRER I VIGTIG, men det er vanskelig å få bragt på det rene hva som egentlig foregår. Det synes imidlertid sannsynlig at det kommer til å bli forandringer i Laval's regjering. Blandt dem som skal gå nevnes i første rekke innenriksministeren, som ikke klarer å beherske "terroristene", og undervisningsministeren.

DET FORLYRER at hvis et medlem i NS greier å skaffe 5 nye medlemmer, får han selv adgang til å melde seg ut. Kan han skaffe 10 nye medlemmer, får han skriftlig bevidnelse på at han aldri har vært medlem av partiet!

LENS DET FOR ANDRE dødelige er forbudt å bære de norske farver eller det norske våpen i noen som helst form, flottes herr Ministerialrat Müller seg for tiden med gull mansjettknapper med den norske løve og krone.

ANGREPET PÅ KJELLER. Skadene på Kjeller etter det amerikanske "terrangrep" er store. Tyskerne oppgir at 250 tyskere ble drept, men tallet er minst 400, kanskje nærmere 600. Det ble gjort 20 bombekratre på selve startbanen, og 80 kratre på plassen ellers. Flyfotografier har godt gjort at angrepet må karakteriseres som meget vellykket, idet reparasjonshaller, hangarer og et par motorfabrikker ble jevnet med jorden. De flyene vendte tilbake over Rygge satte luftvernet inn her, heter det. Tre av flyene vendte da om og kastet 15-20 bomber over flyplassen her. Den ble totalt ødelagt og ligger nå en oppløst åker, dvs. den er meget verre. Da flyalarmen gikk torsdag stengte Notoddens forretningsmenn sine butikker og hele byen dro til skogs, idet man mente at flyalarmen denne gang gjaldt Notodden. Norsk Hydros fabrikk der anstilles nå nærlig til ny drift, og skal gå over til produksjon av tungt vann. Byens befolkning er derfor oppmerksom på at det neste gang kan bli Notoddens tur.

NYHETENE:

Russland. Det russiske fremstøt fra Kiev langs jernbanen til Smolensk er det farligste omringningsforsøk tyskerne i Russland har vært utsatt for under offensiven 1943. Når russerne fram til Smolensk, vil alle tyskers hovedretroetter tydfra være stengt og mulighetene for å trekke tilbake v. Munnsteins sydarme minimale. Denne fare danner bakgrunnen for tyskernes kraftige motoffensiv i Svitomirområdet. De satte inn store deler av sin bevegelige reserve og har hatt en del frengang. Terrangvinningen har dreiet seg om 3 til 4 mil. Den tyske frengang i retning mot Kiev er stoppet opp, og det ser ut til at tyskerne ikke lenger gjør seg noe håp om å gjenerobre denne byen. Derimot har de gått en del fram i retning mot Korosten, og alt tyder på at deres fremstøt tar sikte på denne byen i stedet. Uanfektet av det tyske motangrep fortsetter russerne sine fremstøt både lenger nord og lenger syd. Fra Ovrutsj er de russiske styrker gått nordover langs hovedjernbanelinjen Leningrad - Odessa, og holder nå over 150 km av denne bane besatt. Under fremstøt nordover fra Rjel'sja langs Beresina er flere byer inntatt. Den tyske garnison i Gornel har bare en ytterst utsatt retrottvei, og truslen om omringning vokser stadig. Syd for området for det tyske motangrep har russerne åpnet en ny offensiv mellom Kiev-frengspranget og Dnjep-buen, og er gått over til Dnjep's vestbredd på bred front. Militære observatører følger denne operasjon med stor interesse, da den sannsynlig tar sikte på å sprønge en kile mellom de tyske tropper som går til angrep ved Svitomir og de som opererer ved nedre Dnjep. Russerne utvider hurtig sitt brutode på Dnjep's vestbredd og har trent inn i Tsjerkassy's nordvestlige deler med tanks, infanteri, fallskjerm- og commandostyrker. Kampen om byen er i full gang. Fra kampene inne i Dnjep-buen melder Moskva om et nytt kraftig fremstøt mot Krivoj Rog med betydelig frengang for russerne. Fremstøtet ble satt i gang syd for Kromantsj og fra Dnjepopetrovsk. Moskva-meldingen sier at det falt 3000 tyskere i dette område søndag. 16 steder til er gjenerobret i dette avsnitt. De russiske geriljastyrker har grepet aktivt inn i kampene ved å avskjære de tyske forbindelses- og forsyningslinjer bak de tyske stillinger. Både øyeblikk som de russiske tropper innleder offensivene. Store styrker fallskjermtropper deltar også i operasjonene.

Italia. Det kjempes under vanskelige værforhold i Italia om dagen. Overalt er det dyp snø. Bekker og elver er steget langt over normal vannstand, og kampene foregår i vanskelig fjellterreng. Til tross for dette har 8 arme satt i gang en ny offensiv. Tidlig i dag morges gikk deler av 8 arme over elven Sangro, og åpnet angrepet mot de sterke tyske stillinger der. Byene Bastia Girardi og San Pietro er erobret. I det siste er det kommet stadig flere kanadere til Italia som deltar i kampene.

Allierte fly griper effektivt inn i kampene. Bombere og jagerbomber har vært på tokt bak fiendens linjer, og jernbanemål og andre militære mål i Nord-Italia er blitt angrepet.

Flyangrep. Allierte fly har etter rettet et voldsomt angrep mot Berlin. Det er det annet i løpet av 5 dager, og det karakteriseres som det største som noensinne har funnet sted mot rikshovedstaden. Store branner raser flere steder i byen, og etter de opplysninger som foreligger fra nattens angrep skal angrepet ha vært i høyeste grad vellykket. Etter en Zurich-melding risikal angrepet særlig ha vært rettet mot hovedstadens centrum, og blandt annet regjeringsbygningen i Wilhelmstrasse er truffet. Telefonforbindelsen med Berlin er også blitt ødelagt etter nattens angrep. I alt ble det sluppet over 2000 tonn bomber over byen. 26 britiske fly gikk tapt, og dette oppgis å være en meget liten prosent av antall angripende fly. Man måtte liten motstand fra tyske jager.

Et mindre antall allierte fly bombet i natt mål i Vest-Tyskland.

Om dobbeltangrepet natt til fredag erklæres det offisielt at dette var det kraftigste angrep som noensinne var blitt rettet mot to mål på fastlandet samtidig. Det var Berlin og Ludwigshafen som var hjemmøkt. De 32 bombefly som gikk tapt var en forsvinnende brøkdel av det overordentlig store antall fly som deltok. Over 2500 tonn spreng- og brannbomber ble kastet.

De to siste konsentrerte angrep mot Berlin er fulgt etter at Mosquitos i løpet av en måned har gitt den tyske hovedstad ikke mindre enn 16 "nålestikk", som sikkert har berøvet Berlinerne adskillig nattesøvn og bragt vorden i produksjonen. Under angrepet natt til fredag ble det kastet over 380 to-tonns bomber på 30 minutter, det betyr en to-tonns bombe hver 5. sekund. Det var dårlig vær med tykt skydekke og svær kulde i høyden, opp til 45 kuldegraders. Ved det første angrep var det ingen jagermotstand og svak luftvernmotstand. Angrepet mot Ludwigshafen var nr. 2 i løpet av 24 timer, idet byen var blandt de mål som Liberator-flyene angrep natt til torsdag. Lidbrannene fra dette angrepet raste ennå da de nye bombardementer satte inn. Siktet var godt, og en av flyerne sier at byen var som et uhyggelig ildhav. Det var heftig spærreild fra luftvernet, og virksom motstand fra nattjagerflyene. Ferden fram og tilbake over Nordsjøen var vanskelig, med iskalde vinder, snøfall og kraftig isdannelse på flyene.

Det fjerde Østen. Amerikanerne har foretatt en ny landsetning i Stillehavet, denne gang på Apavama som ligger 80 sjømil fra Tarawa. Man tror at de allierte landjager er opptakten til et større sjøslag i det mellomste Stillehav. Apavama hører til Gilbert-øyene, og er den tredje øya i denne gruppen som amerikanerne er gått i land på. Lørdag opprettet de bruhoder på Makin- og Tawara-øyene. På Makin møtte de forholdsvis liten motstand, derimot kraftig motstand på Tawara.

Tyrkia. Den tyrkiske regjering meddeler at den er rede til å oppfylle de forpliktelser traktatene med Storbritannia innebærer og har underrettet de andre staters representanter i Ankara om dette. Ingen kommentarer er gitt til denne meddelelse.

Balkan. For å avslutte det tyske forsøk på å rase Dalmatiasysten, har jugoslaverne satt i gang en motoffensiv mot tyskernes nordre flanke og har hatt god frengang. Broen i vasallstatene griper stadig for om seg. En hel del byer blir evakuert. Fra Ankara meldes om en strøm av tyskere som bringer med seg sine verdisaker. De har mistet troen på seg, og bringer med seg noe å leve av i nærmeste fremtid.